

POSTANOWIENIE

26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie ewentualnie o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 31 sierpnia 2022 r., I ACa 833/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz M. S. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 20 maja 2021 r. w sprawie z powództwa M. S. przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W. o ustalenie, ewentualnie o zapłatę oddalił apelację (pkt 1) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność przejawiającą się w błędnym uznaniu, że łącząca strony umowa o kredyt hipoteczny z 5 czerwca 2008 roku jest nieważna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zatem merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania,

że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W

związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarga kasacyjna może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną tylko w sytuacji, gdy trafność jej zarzutów jest dostrzegalna od razu, na pierwszy rzut oka, bez przeprowadzania wnikliwej jurydycznej ich analizy. Chodzi o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc chodzi o sytuacje, kiedy wyrok może być uznany za bezprawny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 197/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Skarżąca powołuje się na oczywistą zasadność złożonej skargi w związku z uznaniem łączącej strony umowy kredytu hipotecznego za nieważną (bezskuteczną) wobec okoliczności, że zakwestionowane przez powoda postanowienia umowne są abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a jednocześnie dotyczą przedmiotu świadczenia głównego określonego w umowie, a zatem po ich eliminacji nie jest możliwe dalsze wykonywanie umowy.

Warto mieć na uwadze, że w sprawie kwestionowane postanowienia odnosiły się do ustalania kursów przeliczenia walut do tabel kursowych banku. Skarżąca twierdzi, że ustalone na ich podstawie kursy walut miały charakter rynkowy, warunki umowy były indywidualnie negocjowane a sposób ustalania kursów w tabelach nie jest informacją istotną dla konsumenta.

W postanowieniach umownych ustalono, że bank do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje kurs sprzedaży franka

szwajcarskiego (CHF), obowiązujący w pozwanym banku, według aktualnej tabeli kursów, bez wskazania szczegółowego mechanizmu ustalania tego kursu a w konsekwencji ustalenia wysokości rat. W niniejszej sprawie sąd uznał postanowienia za niejednoznaczne oraz ustalił, że nie uzgodniono postanowień umownych indywidualnie.

Skarżąca nie wykazała skutecznie oczywistej zasadności skargi ze względu na podniesione zarzuty.

Zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym w orzecznictwie należy wskazać, że postanowienia umowy, które odsyłają w ustaleniu kursów walut do tabeli banków, bez określenia kryteriów ustalenia sposobu wymiany walut i kosztów z tym związanych są nieprecyzyjne, nietransparentne i nie pozwalają na ustalenie przez konsumenta z góry mechanizmu przeliczania rat i ustalenia kursu waluty.

Warto podkreślić, że stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu walut, a także wysokości świadczeń zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron zostało już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. następujące wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22, postanowienia SN 29 marca 2023 r., I CSK 3031/22; z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3374/22, z 27 września 2023 r., I CSK 5338/22). Ocena prawna zawarta w wyroku Sądu Apelacyjnego w tym zakresie jest zgodna ze wskazaną linią orzecniczą.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości również wykładnia art. 385¹ § 1 k.c. w kontekście pojęcia „głównych świadczeń stron”, tak jak przyjęto w sprawie. Klauzule przeliczeniowe zastrzeżone w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej określają główne

świadczenie kredytobiorcy (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22, z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1541/22). Na takim stanowisku stoi też orzecznictwo TSUE (zob. np. wyroki: z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, pkt 37; z 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank Nyrt. i OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt przeciwko Teréz Ilyés i Emil Kiss, pkt 68; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, pkt 44).

W sprawie sąd uznał, że nie jest możliwe wykonywanie umowy przez zastosowanie przepisów dyspozytywnych. Ponadto powód nie chciał utrzymania umowy w mocy, lecz dążył do stwierdzenia jej nieważności w całości, będąc świadomym konsekwencji ustalenia nieważności umowy i na nie się zgodził. Świadczy o tym zarówno konsekwentne popieranie przez niego żądania pozwu, jak i jednoznaczne oświadczenie złożone 20 maja 2021 r. na rozprawie przed Sądem Okręgowym w Katowicach. Sąd nie znalazł również podstaw, aby kwestionować decyzję i ocenę łączących strony postanowień dokonaną przez konsumenta i zastępował ją własną oceną co do konsekwencji związanych z dążeniem konsumenta do stwierdzenia nieważności umowy, której postanowienia okazały się abuzywne.

Natomiast jeżeli chodzi o skutki stwierdzonej abuzowności należy podkreślić, że w przypadku sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego (albo indeksowanego) do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca sposobu tej denominacji, można zastosować sankcję nieważności umowy (bezskuteczności), która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, w szczególności z uwagi na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (*essentialia negotii*) umowy nazwanej kredytu bankowego (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, wyrok TSUE z 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18; wyrok SN z 29 października 2019 r., IV CSK 308/18; wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, wyrok SN z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1541/22).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że przyjęcie sankcji nieważności umowy w tej konkretnej sprawie nie świadczy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]